

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

*Методичні рекомендації
для підготовки до семінарських та практичних занять
(для здобувачів вищої освіти II курсу ННІ ППО)*

УДК 342.95
Ч 33

*Схвалено Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
протокол № 9 від 22.05.2023 року*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

ЛЕГКА О. В., професор кафедри міжнародного права Університету митної справи та фінансів, доктор юридичних наук, професор;

ФІЛАТОВ В. В., доцент кафедри публічного та приватного права, Університету митної справи та фінансів, кандидат юридичних наук, доцент.

УКЛАДАЧ:

ЧВАЛЮК А. М., доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Ч 33 Чвалюк А. М. Антикоруційне законодавство: метод. рекомендації для підгот. до семінарських та практичних занять (для здобувачів вищої освіти II курсу ННІ ПЮ). Дніпро : ДДУВС, 2023. 44 с.

Викладено методичні рекомендації для підготовки до семінарських та практичних занять з тем, передбачених навчальним планом з дисципліни «Антикоруційне законодавство».

Для здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня та викладачів юридичних закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.....	6
ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ.....	7
ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО».....	14
ТЕМА 2. АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ.....	16
ТЕМА 3. СИСТЕМА СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНИХ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	18
ТЕМА 4. СТАНДАРТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ.....	21
ТЕМА 5. ДЕРЖАВНИЙ ЗАХИСТ ВИКРИВАЧІВ КОРУПЦІЇ.....	24
ТЕМА 6. ПРАВОВІ ЗАСАДИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ.....	26
ТЕМА 7. ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	28
САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ.....	31
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ.....	32
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	33
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО».....	36
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКУ).....	39

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Антикорупційне законодавство» є юридичною дисципліною, що посідає важливе місце у системі підготовки майбутніх фахівців-юристів. Антикорупційне законодавство вивчає норми та принципи, що регламентують боротьбу з корупцією в різних сферах суспільного життя, зокрема закони та інші нормативно-правові акти, які встановлюють адміністративну та кримінальну відповідальність за корупцію, а також визначають державну політику та програми спрямовані на запобігання та протидію корупції. Курс зачіпає такі питання як етика державного службовця, законодавчі рамки боротьби з корупцією, міжнародний досвід запобігання корупції та шляхи його імплементації до національного законодавства, роль інститутів громадянського суспільства у боротьбі з корупцією, організаційну складову боротьби з корупцією.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство» є набуття здобувачами вищої освіти уявлення про корупцію та її прояви, формування концептуальних знань системи законодавства запобігання та протидії корупції, опанування компетенції по обранню і застосуванню антикорупційних заходів, здатності аналізувати складні аспекти і проблеми у сфері запобігання та протидії корупції.

Завдання навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство» спрямовується на ознайомлення здобувачів з її специфікою як науки та навчальної дисципліни; надання систематизованих знань щодо сутності корупції, чинників та передумов її виникнення і поширення, теорії і практики запобігання та протидії корупції, ознайомлення з кращим вітчизняним і зарубіжним досвідом у відповідній галузі; формування уміння аналізувати стан корупції в Україні, її особливості та тенденції, форми прояву і на основі наукових підходів визначати шляхи підвищення ефективності антикорупційної політики, удосконалення нормативно-правових і організаційних засад запобігання та протидії корупції, забезпечення дієвої державно-громадської співпраці для зменшення корупційних проявів.

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство» містять детальні вказівки щодо підготовки до кожної теми семінарського заняття, завдання до практичних занять, перелік основної літератури до навчального курсу, перелік питань, що виносяться на обговорення в межах семінарських занять, тематику рефератів, порядок проведення підсумкового контролю знань здобувачів, рейтингову систему оцінювання успішності навчання, а також питання до підсумкового контролю. Ці методичні рекомендації у порівнянні з іншою навчально-методичною літературою відрізняються комплексним аналізом та докладним описом змісту кожної теми.

При вивченні навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство» здобувачі повинні:

знати:

- поняття та сутність корупції, її вплив на розвиток суспільства;
- види і форми корупції;
- нормативно-правову базу запобігання та протидії корупції;
- перелік антикорупційних органів;
- методи, прийоми і способи визначення корупції;
- заходи та механізми забезпечення антикорупційної діяльності;
- чинники, що обумовлюють виникнення корупції;
- кримінальну, адміністративну та інші види відповідальності за вчинення корупційних діянь;
- основні положення антикорупційної стратегії держави;
- організаційні засади протидії корупції;
- порядок та перспективи залучення громадськості до антикорупційної діяльності.

уміти:

- самостійно діагностувати рівень корупції;
- проводити аналіз і обґрунтовувати висновки про рівень корупції в органах державної влади;
- визначати способи захисту від корупції;
- виявляти основні напрямки підвищення надійності і результативності антикорупційних заходів;
- кваліфіковано застосовувати понятійно-категоріальний апарат, нормативно-правову лексику і спеціальну термінологію;
- аналізувати основні причини виникнення корупції як суспільного явища;
- досліджувати процеси формування корупції в світовій та вітчизняній практиці;
- аналізувати стан та перспективи запобігання та протидії корупції в Україні;
- кваліфікувати корупційні діяння.

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство» розраховані на здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня денного відділення Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (20 годин лекцій; 20 годин семінарів; 20 годин практичних занять; 60 години індивідуальної та самостійної роботи).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Поняття, предмет і завдання навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство»	10	6	2	2	2	4
2	Антикорупційне законодавство України та міжнародні нормативно-правові акти	24	14	6	4	4	10
3	Система спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції в Україні	22	12	4	4	4	10
4	Стандарти професійної етики	14	8	2	2	4	6
5	Державний захист викривачів корупції	16	6	2	2	2	10
6	Правові засади участі громадськості в запобіганні корупції	18	8	2	4	2	10
7	Проблеми запобігання корупції у сучасних умовах	16	6	2	2	2	10
	Разом за семестр	120	60	20	20	20	60
	Форма підсумкового контролю	Залік					

ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ

Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки: Закон України 20.06.2022 р. № 2322-IX. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#n8>.
3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
4. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text>.
5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 р. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text.
6. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Закон України від 18.10.2006 р. № 251-V. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16#Text>.
7. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27.01.1999 р. (ETS 173). Офіційний вебпортал парламенту України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text.
8. Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України від 18.10.2006 р. № 252-V. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-16#Text>.
9. Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією від 15.05.2003 р. (ETS 191). Офіційний вебпортал парламенту України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_172#Text.
10. Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України від 18.10.2006 р. № 253-V. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/253-16#Text>.
11. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 р. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_102#Text.
12. Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України від 16.03.2005 р. № 2476-IV. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2476-15#Text>.
13. Угода про створення групи держав по боротьбі з корупцією (GRECO) від 05.05.1998 р. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_145#Text.

14. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

15. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

16. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>.

17. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>.

18. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.

19. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10.11.2015 р. № 772-VIII. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19#Text>.

20. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

21. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

22. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 р. № 220. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text>.

23. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>.

Підручники, навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Alekseenko I. World practices of public control on the electronic declaring process as an effective method of combating corruption. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2019. Vol. 1 (102). Pp. 8-14.

2. Андреев А. В. Вищий антикорупційний суд України у механізмі протидії корупції: адміністративно-правові аспекти. *Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лютого 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 286-289.

3. Анісімов Д. О. Неправомірна вигода як предмет протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 2019. С. 215-217.
4. Литвиненко В. І., Лісовська Ю. П., Лісовський П. М. Антикорупційне право: навч. посібник. К. : Видавничий дім «Кондор», 2018. 240 с.
5. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів: навч.-метод. матеріали. К. : НАДУПУ. URL : http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/9fc4fff6-cce5-4afd-bf70-2e3854c59ab4.pdf.
6. Василевська Т. Е., Саламатов В. О., Марушевський Г. Б. Етика державного управління: підручник. URL : <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/Etika-derzhavnogo-sluzhbovtsya.pdf>.
7. Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лютого 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. 736 с.
8. Гій Т. О., Можечук Л. В. До питання участі громадськості у заходах щодо запобігання корупції. Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 17 листопада 2020 р.). С. 229-231.
9. Головкін Б.М. Механізм запобігання корупції. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 4. С. 254–260.
10. Головкін Б. М. Про корупцію в приватному секторі. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 4. С. 347-354.
11. Димихіна Ю. А. Соціальний аспект проблеми протидії корупції, як одного з основних економічних злочинів в Україні. *Протидія економічній злочинності: теоретичний, методичний та практичний аспекти*: матер. наук.-практ. семінару. 2019. С. 130-133.
12. Дишкант О. Р. Корупційні правопорушення: адміністративно правовий аспект. *Протидія економічній злочинності: теоретичний, методичний та практичний аспект*: матер. всеукр. наук.-практ. семінару. 2020. С. 50-52.
13. Довженко Я. М. Міжнародно-правові стандарти протидії корупційним злочинам. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5. С. 45-48. URL : http://www.lsej.org.ua/5_2019/10.pdf.
14. Драч Н. І. Деякі проблеми правового регулювання антикорупційного електронного декларування в Україні. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. Вип. 1 (14). С. 121-124.
15. Завгородній В. А. Зарубіжний досвід протидії корупції за участю громадськості (на прикладі деяких держав Західної Європи). *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. С. 28-30.
16. Завгородній В. А. Зарубіжний досвід участі громадських організацій у заходах щодо протидії корупції (на прикладі держав Центральної Європи). *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 2019. С. 57-61.

17. Іванова М. І. Управління корупційними ризиками в сучасних умовах. *Економічна та інформаційна безпека: проблеми та перспективи*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 2018. С. 57-59.
18. Іванцов В. В. Адміністративно-правове регулювання залучення громадськості до заходів із запобігання корупції: автореф. дис. канд. юрид. наук. Наук.-дослідн. інстит. публічного права. Київ, 2018. 22 с.
19. Кононець В. П. Щодо стадій механізму адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією в Україні. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 2019. С. 147-149.
20. Коросташова І. М. Щодо проблем реалізації принципу «верховенства права» правоохоронними органами України. *Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лютого 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 196-199.
21. Кривенко В. В., Ведмідський О. В., Шаблистий В. В. Запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України: навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 136 с.
22. Круглова О. О. Реалізація антикорупційної стратегії, як умова розбудови сучасної правової держави: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 22 лютого 2019). Дніпро : ДДУВС, 2019. С. 31-32. URL : <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5028/1/8.pdf>.
23. Людвік В. Д. Стаття 366-1 КК України «Декларування недостовірної інформації»: корупційний злочин чи злочин, пов'язаний з корупцією? *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 2019. С. 209-212.
24. Малюк К. В. Корупція як загроза стабільності демократичних інститутів суспільства. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. 2020. С. 109-111.
25. Марченко О. В., Шевчук Д. Б. Протидія корупції в історико-філософській ретроспективі: генезис суспільних уявлень. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3 (87). С. 34-42.
26. Мунько А. Ю. Лобізм: корупція чи демократичний процес? *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. 2020. С. 137-140.
27. Мурашкін М. Г. Корупція як відсутність реформ в суспільстві. *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні*: матер. XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. 2020. С. 36-37.
28. Нагорна О. О. Історичні аспекти впливу корупційних проявів на суспільство та державу. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. 2021. С. 96-97.
29. Наливайко Л. Р. Концептуалізація феномена корупції. *Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування*: матер. наук. семінару. 2019. С. 15-19.

30. Недря К.М. Психологія корупції: гра без правил. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. 2020. С. 88-91.

31. Никифорова О. А. Службова особа як спеціальний суб'єкт корупційного злочину. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 2019. С. 212-214.

32. Санакоєв Д. Б., Мороз В. П., Єфімов В. В. Організація виявлення і розслідування фінансових та економічних злочинів: зб. метод. рек. Дніпро : ДДУВС, 2022. 460 с.

33. Палешко Я. С. Вплив корупційних діянь на суспільство країни. *Протидія економічній злочинності: теоретичний, методичний та практичний аспект*: матер. всеукр. наук.-практ. семінару. 2020. С. 101-103.

34. Палешко Я. С., Сидорова Е. О. Корупція як економічний злочин. *Протидія економічній злочинності: теоретичний, методичний та практичний аспекти*: матер. наук.-практ. семінару. 2019. С. 52-55.

35. Пиріг І. В., Прокопов С. О., Водоп'ян Д. В. Сучасні вимоги та реалії протидії організованих злочинності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2 (105). С. 211-216.

36. Полоз А. М. Протидія корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії. *Протидія економічній злочинності: теоретичний, методичний та практичний аспект*: матер. всеукр. наук.-практ. семінару. 2020. С. 106-111.

37. Рижков Е. В. Законодавчі ініціативи залучення громадськості до протидії корупції. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 2019. С. 163-167.

38. Скок О. С. Участь громадськості у заходах протидії корупції. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 2019. С. 170-172.

39. Скок О. С., Шило І. В. Кримінально-правовий аналіз покарань, передбачених за корупційні кримінальні правопорушення. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф (м. Дніпро, 17 листопада 2020 р.). С. 192-196.

40. Сметаніна Н. В. Злочини корупційної спрямованості як прояв і відображення злочинності у сучасному суспільстві: окремі питання запобігання та протидії. *Взаємодія державних органів і громадськості у запобіганні та протидії корупції*: матер. наук.-практ. семінару. С. 90-93.

41. Сметаніна Н. В., Коновалова І. О. Міжнародний досвід захисту викривачів корупції. *Право і суспільство*. 2018. № 3 (2). С. 236-241.

42. Собакарь А. О. Застосування антикорупційних засобів в діяльності суб'єктів публічного адміністрування: зарубіжний досвід та перспективи його запозичення для України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 1 (104). С. 68-74.

43. Стрюк Є. В. Міжнародний досвід протидії корупції на основі законодавства Швеції. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. 2020. С. 61-62.
44. Терещенко Р. В., Ткаченко П. І. Поняття та кримінально-правова характеристика корупційних злочинів. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. 2020. С. 207-210.
45. Томма Р. Поняття та умови визначення викривача корупції згідно з чинним законодавством України. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 17 листопада 2020 р.). С. 224-226.
46. Трень Т. О., Токар А. А. Зарубіжний досвід протидії корупції: уроки для України. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. 2020. С. 281-283.
47. Хитрук Р. О. Корупція – загроза демократичному суспільству. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. 2020. С. 284-287.
48. Черненко А. П., Шиян А. Г. Викривач – новий учасник кримінального процесу у боротьбі з корупційними кримінальними правопорушеннями. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф (м. Дніпро, 17 листопада 2020 р.). С. 226-229.
49. Чиквашвілі Д. О. Корупційні правопорушення: адміністративно-правовий аспект. *Організаційно-правове забезпечення підрозділів превентивної діяльності Національної поліції*: матер. регіон. кругл. столу. 2020. С. 433-436.
50. Шаблистий В. В. Дискусійні питання притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 2019. С. 49-52.
51. Шаблистий В. В. Про викривачів корупції та кримінальне право. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2. С. 141-146.
52. Шевченко С. О., Сидоренко Н. С. Діяльність Вищого антикорупційного суду в Україні як необхідна ланка механізму запобігання політичній корупції. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 17 листопада 2020 р.). С. 69-72.
53. Шостко О. Ю. Міжнародні стандарти захисту викривачів корупційних правопорушень. *Кримінально-правове забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації*: матер. міжнар. наук.-практ. конф. С. 405-409.
54. Ярошенко А. С., Лактіонова В. В., Буряк А. С. Ефективність антикорупційної політики: позитивний досвід зарубіжних країн. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 2 (31). С. 143-146.
55. Ярошенко А. С., Антропов Б. О. Реформування фінансового контролю як засобу протидії корупції у контексті підписання угоди про

асоціацію з ЄС. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2020. № 43. С. 73-76.

Монографії та інші наукові видання:

1. Білецький А. В. Участь громадськості в запобіганні корупційним злочинам в Україні: монографія. Харків : Право, 2018. 188 с.
2. Головкін Б. М. Запобігання корупції у приватному секторі: монографія. Харків : Право, 2020. 286 с.
3. Коршун А.О. Принцип гласності і відкритості діяльності органів судової влади: монографія. К. : «Хай-Тек Прес», 2022. 192 с.
4. Крамаренко Ю. М. Сучасні питання протидії організованій злочинності в Україні та за кордоном: монографія. Дніпро : ДДУВС, 2022. 216 с.
5. Литвиненко В. І. Протидія корупції в Україні: адміністративно-правові засади: монографія. К. : «МП Леся», 2015. 472 с.
6. Трепак В. М. Протидія корупції в Україні: теоретико-прикладні проблеми: монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 444 с.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт Ради Європи. URL : <https://www.coe.int/uk/web/kyiv>.
2. Офіційний веб-портал Національного агентства з питань запобігання корупції. URL : <https://nazk.gov.ua/uk/>
3. Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України. URL : <https://nabu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. URL : <https://arma.gov.ua/>
5. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL : <http://rada.gov.ua/>
6. Офіційний веб-портал Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua>
7. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL : <http://www.kmu.gov.ua>.
8. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL : <https://minjust.gov.ua/>
9. Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL : https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
10. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL : <https://ccu.gov.ua/>
11. Офіційний веб-портал Вищого антикорупційного суду. URL : https://hcac.court.gov.ua/hcac/info_sud/competence/

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО»

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Поняття, предмет і завдання навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство».
2. Поняття, ознаки та форми корупції.
3. Характеристика та відмежування визначень «корупція» та «корупційне правопорушення».
4. Стан і тенденції поширення корупції в Україні та світі.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Метою вивчення теми є набуття та поглиблення знань щодо правових основ, сутності та особливостей корупції як загрози національній безпеці та сталому розвитку України.

Підготовку до заняття необхідно розпочати з дослідження поняття, предмету і завдань навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство», розглянути категорію корупції, як соціально-економічне, правове та моральне явище, походження терміну «корупція», ознаки та форми корупції, характерні риси корупції викладені в Декларації Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях.

Слід надати характеристику та відмежування визначень «корупція» та «корупційне правопорушення», перелік видів корупційних правопорушень, склад корупційного правопорушення, розповісти про стан і тенденції поширення корупції в Україні та світі. Необхідно вивчити, що розуміється під поняттям «корупційні злочини» в антикорупційному законодавстві європейських країн та США, які є види (рівні) корупції. Знати які види корупційних діянь визначено Міжамериканською конвенцією щодо боротьби з корупцією.

Окремо слід розглянути: корупцію як загрозу національній безпеці України; управління корупційними ризиками; наслідки корупції для громадян, держави і суспільства. Який Індекс сприйняття корупції має зараз Україна. Які рекомендації Transparency International Ukraine були виконані (частково виконані, невиконані) Україною протягом останніх 5 років.

Здобувач має знати, що є ключовим компонентом ефективного управління корупційними ризиками; порядок формування, склад та повноваження комітету з управління ризиками, елементи оцінки корупційних ризиків, які методи та основні інструменти використовуються для збору даних про поточний стан діяльності установи.

Слід вивчити наслідки політичної корупції, соціальні наслідки корупції, рівні корупції в українському суспільстві.

Дайте визначення наступних понять:

корупція, корупційне правопорушення, запобігання корупції, протидія корупції, державне управління, функції держави, деструктивність влади, правовий цинізм, правовий нігілізм, корупційна діяльність, системна корупція.

Скласти схеми:

- Європейський досвід тлумачення визначень «корупція» та «корупційне правопорушення».
- Управління корупційними ризиками.
- Вплив корупції на сфери суспільного життя: вітчизняний та зарубіжний аспекти.

Тематика рефератів:

- Поняття корупції в Україні та ЄС: понятійний аналіз.
- Стан і тенденції поширення корупції в Україні та світі.
- Історичний досвід протидії корупції в Україні.

Практичне заняття – 2 год.

План

1. Управління корупційними ризиками.
2. Наслідки корупції для громадян, держави і суспільства.

Завдання 1

Вивчить Закон України «Про запобігання корупції». Зобразить схематично передбачені у ньому форми корупції.

Завдання 2

Розкрийте письмово суспільно-психологічний і моральний аспект явища корупції в Україні. Визначте основні чинники підтримання корупції у суспільстві.

Завдання 3

Розкрийте історичну і соціальну сутність явища корупції. Обґрунтуйте загальний і глобальний характер корупції. Завдання виконати письмово, супроводити даними міжнародної і національної статистики.

ТЕМА 2. АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

Семінарське заняття – 4 год.

План

1. Джерела антикорупційного законодавства.
2. Система антикорупційного законодавства України та її загальна характеристика.
3. Закони у сфері запобігання корупції.
4. Антикорупційні положення Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення.
5. Відомчі нормативно-правові акти.
6. Універсальні міжнародні нормативно-правові акти у сфері запобігання корупції та їх загальна характеристика.
7. Міжнародні договори України у сфері запобігання і протидії корупції.

Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять

Метою вивчення теми є набуття та поглиблення знань щодо правових основ, сутності та особливостей антикорупційного законодавства. Значна кількість нормативно-правових актів, як вітчизняних так і міжнародних, складність роботи, спрямованої на пошук відповідних документів робить необхідним та обґрунтованим дослідження системи антикорупційного законодавства. Відповідно, приступаючи до вивчення даної теми здобувач вищої освіти повинен опанувати питання джерел антикорупційного законодавства, системи антикорупційного законодавства України та її загальної характеристики, вивчити назви законів у сфері запобігання корупції, кодифікованих галузевих антикорупційних актів, відомчих нормативно-правових актів, універсальних міжнародних нормативно-правових актів у сфері запобігання корупції та знати їх загальну характеристику. Слід знати назви законів України якими ратифіковано міжнародні антикорупційні конвенції та дати ратифікації, міжнародні договори у сфері запобігання і протидії корупції та перелік обов'язків, які Україна взяла на себе приєднавшись до цих договорів.

Дайте визначення наступних понять:

система антикорупційного законодавства, корупція, корупційне правопорушення, закони у сфері запобігання корупції, універсальні міжнародні нормативно-правові акти у сфері запобігання корупції, міжнародні договори України у сфері запобігання і протидії корупції.

Скласти схеми:

- Система антикорупційного законодавства України та її загальна характеристика.
- Система антикорупційного законодавства країн ЄС.
- Міжнародні договори України у сфері запобігання і протидії корупції.

Тематика рефератів:

- Аналіз системи антикорупційного законодавства України та ЄС.
- Стан і тенденції зміни системи антикорупційного законодавства в світі.
- Історичний досвід систематизації законодавства в сфері протидії корупції в Україні.

Практичне заняття – 4 год.

Завдання 1

Зазначте перелік нормативно-правових актів, що містять приписи антикорупційного характеру у вигляді схеми, розмістивши їх за юридичною силою у порядку спадання.

Завдання 2

Розробіть антикорупційну програму юридичної особи.

Які положення повинні передбачати антикорупційні програми? У яких випадках антикорупційна програма підлягає обов'язковому затвердженню?

Завдання 3

Сільський голова після зустрічі з представниками громадськості виявив у своєму кабінеті паперовий пакунок, розгорнувши який, виявив ще один невеликий паперовий пакет прямокутної форми.

Відповідно до законодавства, дайте правову оцінку наведеній ситуації. Які дії повинен був вчинити сільський голова в описаному випадку?

Завдання 4

Суддя апеляційного суду у вільний від основної роботи час здійснював викладацьку діяльність в одному з навчальних закладів міста.

Чи може така діяльність розглядатися як така, що порушує вимоги про суміщення видів діяльності? Які випадки чинне законодавство відносить до порушення умов суміщення видів діяльності? Назвіть нормативно-правові акти, що містять відповідні приписи.

ТЕМА 3. СИСТЕМА СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНИХ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Семінарське заняття – 4 год.

План

1. Поняття та види спеціально-уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.
2. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції.
3. Державне бюро розслідувань.
4. Спеціалізована антикорупційна прокуратура України.
5. Національне антикорупційне бюро України.
6. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.
7. Вищий антикорупційний суд України.

Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять

Вивчення даної теми слід розпочати з визначення видів та правового статусу спеціально-уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. Важливе значення в подоланні корупційних правопорушень має інституційне оформлення діяльності з запобігання та протидії корупції. Виходячи зі змісту антикорупційної діяльності, функціонального призначення та кола повноважень, в Україні утворено окремі групи суб'єктів запобігання та протидії корупції та зосереджено в їх статусі спеціальні повноваження з чітким розподілом компетенції. Слід вивчити ієрархічну компетенцію антикорупційних органів, порядок їх групування виходячи зі змісту антикорупційної діяльності, функціонального призначення та кола повноважень, порядок їх утворення, порядок призначення та звільнення їх керівників. Знати функції та задачі антикорупційних інституцій, порядок їх взаємодії між собою, з правоохоронними органами та громадськістю. Окремо слід вивчити порядок взаємодії з антикорупційними та правоохоронними органами інших держав, міжнародними організаціями.

Дайте визначення наступних понять:

спеціально-уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції, Національне агентство з питань запобігання корупції, Державне бюро розслідувань, Спеціалізована антикорупційна прокуратура України, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Вищий антикорупційний суд України.

Скласти схеми:

- Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції.
- Правовий статус Державного бюро розслідувань.
- Правовий статус Національного антикорупційного бюро України.

Тематика рефератів:

- Види спеціально-уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.
- Стан і тенденції утворення спеціально-уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції в країнах ЄС.
- Історичний досвід утворення спеціально-уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції в Україні.

Практичне заняття – 4 год.

Завдання 1

Розгляньте систему спеціально-уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції і здійсніть їх порівняльний аналіз у вигляді схеми. Виконайте завдання посилаючись на норми антикорупційного законодавства, визначаючи основне завдання кожного з суб'єктів, його місце в загальній системі і наявність ієрархічних відносин (підпорядкування) між органами.

Завдання 2

Слідчий Національного антикорупційного бюро України прийняв до свого провадження адміністративне провадження, яке було порушено за фактом використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень.

Окресліть коло правопорушень, які підпадають під юрисдикцію Національного антикорупційного бюро? Якими особами можуть бути вчинені такі правопорушення? Як на Вашу думку, чи міг слідчий Національного антикорупційного бюро прийняти до свого провадження такі матеріали?

Завдання 3

Депутат обласної ради звернувся до Харківського територіального управління НАБУ з запитом на отримання інформації стосовно осіб, щодо яких проводиться досудове розслідування.

Чи повинні територіальні органи НАБУ надавати таку інформацію? Як дізнатися про те, чи розслідує НАБУ справу щодо певної особи?

Завдання 4

Директором Національного антикорупційного бюро було призначено особу, яка:

- є громадянином України;
- має вищу освіту;
- має стаж роботи в галузі права десять років;
- володіє державною мовою;
- впродовж двох років до подання заяви на участь у конкурсі на зайняття цієї посади входила до складу керівного органу політичної партії;
- не подала заяву про відсутність заборгованості зі сплати аліментів на утримання дитини.

Відповідно до чинного законодавства дайте правову оцінку наведеній ситуації. У якому нормативно-правовому акті передбачено вимоги до кандидата на посаду Директора Національного бюро? Надайте повний перелік таких вимог.

Завдання 5

Державним бюро розслідувань було одержано повідомлення про кримінальне правопорушення, віднесене до підслідності Державного бюро розслідувань. При цьому, особа не зазначила прізвища, імені, по батькові потерпілого або заявника.

Назвіть особливості одержання заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення або необґрунтовані доходи, віднесені до підслідності Державного бюро розслідувань. Як особа може повідомити Державне бюро про вчинене кримінальне правопорушення? Які кримінальні правопорушення належать до підслідності Державного бюро? Чи може таке повідомлення бути здійснено анонімно?

Завдання 6

У межах проведення щорічної незалежної оцінки ефективності діяльності Національного антикорупційного бюро України, його операційної та інституційної незалежності, було здійснено вибірковий аудит кримінальних проваджень, досудове розслідування у яких здійснювалося НАБУ та не було завершено. Зазначену оцінку (аудит) проводив член комісії зовнішнього контролю. Уповноважена особа вимагала надати їй доступ до матеріалів кримінального провадження, досудове розслідування у якому здійснюється Національним бюро, іншої інформації (документів) у володінні Національного бюро незалежно від обмежень, передбачених Законом України «Про державну таємницю». Під час перевірки, член комісії також провів конфіденційні інтерв'ю з працівниками Національного бюро, які не володіють інформацією (документами), необхідними для проведення оцінки (аудиту).

Відповідно до чинного законодавства дайте правову оцінку наведеній ситуації. Яким нормативно-правовим актом регламентовано порядок проведення щорічної незалежної оцінки ефективності діяльності Національного антикорупційного бюро України?

Завдання 7

Новопризначений суддя Вищого антикорупційного суду, звернувся з вимогою про надання йому та всім членам його сім'ї цілодобової охорони. У відповідь, йому було зазначено, що охорону буде надано виключно йому і лише протягом робочого дня. Надайте правову оцінку зазначеній ситуації.

Якою службою здійснюється охорона судді Вищого антикорупційного суду, членів його сім'ї, а також житла судді? Які гарантії безпеки суддів Вищого антикорупційного суду передбачено чинним законодавством?

ТЕМА 4. СТАНДАРТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Поняття і принципи доброчесної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави і місцевого самоврядування.
2. Правила етичної поведінки при виконанні службових чи представницьких повноважень.
3. Корпоративні норми та їх вплив на формування професійної етики і правової культури держслужбовців.
4. Додержання вимог антикорупційного законодавства та етичних норм поведінки.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Для побудови правової, демократичної, соціальної держави важливим фактором є зростання значущості діяльності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Отже державна служба має зазнати змін у напрямку становлення професійних, високоефективних, авторитетних владних інститутів, діяльність яких основана на моральних та професійно етичних принципах. Визначальним фактором суспільного розвитку є довіра громадян до влади, спроможність державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування ефективно та етично виконувати свої посадові обов'язки.

Для підготовки до заняття слід вивчити поняття і принципи доброчесної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави і місцевого самоврядування, правила етичної поведінки при виконанні службових чи представницьких повноважень. Слід визначити характер впливу корпоративних норм на формування професійної етики і правової культури держслужбовців.

Здобувач має знати норми Конвенції ООН проти корупції, яка встановлює вимогу щодо розробки та прийняття країнами-учасницями Кодексів поведінки державних посадових осіб. Також при підготовці до відповіді на питання слід ознайомитися із положеннями Міжнародного кодексу поведінки державних посадових осіб, прийнятому резолюцією 51/59 Генеральної Асамблеї ООН 12 грудня 1996 року, який закріплює принципи виконання державними посадовими особами своїх обов'язків. Резолюції та Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи також містять деякі положення, з якими варто ознайомитися. Здобувач має дослідити які з вказаних міжнародних стандартів знайшли своє відображення у положеннях статті 13 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» та Законі «Про правила етичної поведінки», а згодом і у Законі України «Про запобігання корупції».

Здобувачу слід опрацювати Загальні обов'язки державного службовця та посадової особи місцевого самоврядування й бути готовим відповісти, яка поведінка для цих осіб є неприпустимою та у чому полягає доброчесність державного службовця та посадової особи місцевого самоврядування. Також слід знати яким нормативно-правовим актом затверджені Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Дайте визначення наступних понять:

доброчесність, доброчесна поведінка осіб, уповноважених на виконання функцій держави і місцевого самоврядування, етична поведінка при виконанні службових чи представницьких повноважень, корпоративні норми, етичні норми поведінки.

Скласти схеми:

- Європейський досвід закріплення правил етичної поведінки при виконанні службових чи представницьких повноважень.
- Принципи доброчесної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави і місцевого самоврядування.

Тематика рефератів:

- Правила етичної поведінки при виконанні службових чи представницьких повноважень в країнах ЄС.
- Доброчесність як категорія антикорупційного законодавства.
- Доброчесність – невід'ємна частина здійснення антикорупційної політики.

Практичне заняття – 4 год.

Завдання 1

Надайте перелік загальних обов'язків державного службовця та посадової особи місцевого самоврядування у вигляді схеми. У кожному блоці зробіть відповідні посилання на чинне законодавство.

Завдання 2

Визначте основний зміст поняття доброчесної публічної служби.

Дайте письмову відповідь на питання: що передбачає доброчесність? що є метою і на чому ґрунтуються Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування?

Завдання 3

Письмово підготуйте власний проект Правил етичної поведінки державних службовців.

Які вимоги, Ви вважаєте пріоритетними у сучасних умовах реформи державної служби?

Завдання 4

Чи можуть працівники органів Національного агентства з питань запобігання корупції, Державного бюро розслідувань та Національного антикорупційного бюро України при виконанні своїх службових повноважень висловлювати і демонструвати власні політичні переконання або погляди? Завдання слід виконати письмово, посилаючись на національне законодавство.

Завдання 5

Дайте письмову відповідь на питання: як державний службовець та посадова особа місцевого самоврядування згідно з чинним законодавством повинні використовувати своє службове становище, ресурси та інформацію? чи регламентовано етичними нормами правила, яких зазначеним особам необхідно дотримуватися під час обміну інформацією?

ТЕМА 5. ДЕРЖАВНИЙ ЗАХИСТ ВИКРИВАЧІВ КОРУПЦІЇ

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Правові гарантії захисту прав і законних інтересів викривачів корупції.
2. Забезпечення безпеки осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції.
3. Порядок перевірки, розгляду та реагування на анонімне повідомлення про вчинення корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Негативні наслідки корупції для українського суспільства досить суттєві. Вона порушує такі важливі конституційні принципи консолідації, як принцип справедливості, перешкоджає формуванню середнього класу як основи внутрішньополітичної стабільності в державі та інструменту контролю за виконавчою владою, тобто не лише гальмує прогресивний розвиток усього суспільства, а більш того – ставить під питання перспективи його динамічного поступового розвитку. Одним із способів боротьби з корупцією є запровадження інституту державного захисту осіб, які надають допомогу в запобіганні та протидії корупції.

Відповідь слід почати з огляду історичної ретроспективи становлення інституту державного захисту викривачів корупції у світі та основоположних міжнародних конвенцій з цього питання. Слід вивчити досвід захисту викривачів корупції у розвинутих країнах світу. Знати які існують рівні каналів повідомлення про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення в Україні та іноземних державах. Знати в яких державах введені фінансові стимули для осіб, які повідомляють про корупційні правопорушення. Знати хто такий викривач за законодавством України, в яких нормативно-правових актах закріплено його адміністративно-правовий та кримінально-процесуальний статус. Також слід встановити чи поширюються права та гарантії захисту викривачів на близьких осіб викривача й якщо так – хто відноситься за Законом України «Про запобігання корупції» до близьких осіб викривача. Здобувач має знати з якого моменту викривач набуває та втрачає права та гарантії захисту. Які заходи захисту викривача передбачені вітчизняним законодавством.

Дайте визначення наступних понять:

викривач корупції, службове викриття, повідомлення викривача корупції, права і законні інтереси викривачів корупції, повідомлення про вчинення корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Скласти схеми:

- Досвід захисту прав і законних інтересів викривачів корупції за правом ЄС.
- Порядок перевірки, розгляду та реагування на анонімне повідомлення про вчинення корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Тематика рефератів:

- Європейський досвід впровадження інституту викривачів корупції.
- Проблемні питання захисту прав і законних інтересів викривачів корупції.

Практичне заняття – 2 год.

Завдання 1

Дослідивши рекомендовану і додаткову літературу, складіть таблицю країн, де діють спеціальні закони щодо захисту викривачів (інформаторів). Порівняйте ці країни за індексом сприйняття корупції міжнародної організації «Transparency International».

Завдання 2

Опишіть, внутрішні, регулярні та зовнішні канали розкриття інформації, що можуть використовувати викривачі.

Чи передбачено законодавством систему захисту викривачів від утисків та переслідування? Норми яких галузей права будуть застосовуватись?

ТЕМА 6. ПРАВОВІ ЗАСАДИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ

Семінарське заняття – 4 год.

План

1. Правові підстави антикорупційної діяльності громадських організацій та окремих громадян.
2. Механізм участі громадських організацій у запобіганні корупції.
3. Проблемні питання взаємодії громадських організацій із державними органами і системою кримінальної юстиції.

Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять

Взаємодія органів влади з інститутами громадянського суспільства у сфері формування та реалізації антикорупційної політики – необхідна умова їхньої ефективної і прозорої діяльності. Для запобігання корупції можна використовувати різні заходи, але жоден з них не буде успішним, якщо під час їх реалізації не буде підтримки суспільства. Участь інститутів громадянського суспільства в реалізації антикорупційної політики слід зміцнювати за допомогою певних заходів, перелік яких здобувачу слід навести. Додатково слід назвати міжнародні акти у яких передбачено підтримку активної участі громадськості в реформах щодо участі громадян у запобіганні корупції.

Здобувачу слід вивчити права громадських об'єднань, їхніх членів або уповноважених представників, а також окремих громадян в діяльності щодо запобігання корупції відповідно до положень статті 21 Закону України «Про запобігання корупції». Знати які постанови Кабінету Міністрів України та укази Президента України визначають низку завдань щодо налагодження взаємодії з громадськістю для залучення її до формування та реалізації державної політики. Що це за завдання. Вміти охарактеризувати Громадську Раду при НАЗК як механізм участі громадськості у запобіганні корупції та здійсненні контролю за діяльністю НАЗК. Знати порядок формування та повноваження Громадської Ради при НАЗК. Які засади співпраці з інститутами громадянського суспільства закріплено у Антикорупційній стратегії. Яка ключова мета та основні цілі Комунікаційної стратегії НАЗК. Які заходи заплановано здійснити в рамках комунікації НАЗК з інститутами громадянського суспільства та ЗМІ. Поняття та роль неурядових організацій у справі запобігання та протидії корупції. Слід сформулювати висновок щодо достатності створених державою умов для участі громадськості в реалізації антикорупційної політики.

Слід назвати міжнародну конвенцію в якій окреслено принципи протидії корупції, що пов'язані зі взаємодією громадськості та державних органів, а також назвати ці принципи. Які заходи допоможуть реалізувати ці принципи. Яким чином Закон України «Про запобігання корупції» захищає

осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції. Яким критеріям має відповідати анонімне повідомлення про вчинення корупційного злочину, щоб воно підлягало розгляду спеціально уповноваженим суб'єктом у сфері протидії корупції. Порядок подачі скарги відповідно до ст. 16 Закону України «Про звернення громадян». До яких органів та організацій можна повідомити про факти корупції. Який існує порядок прийняття, реєстрації та розгляду цих повідомлень. Строки розгляду повідомлень про факти корупції. Специфіка роботи каналів зв'язку для одержання повідомлень від викривачів.

Дайте визначення наступних понять:

запобігання та протидія корупції, громадськість, антикорупційна діяльність громадських організацій, участі громадських організацій у запобіганні корупції, свроінтеграція, неурядові організації, органи державної влади.

Скласти схеми:

- Механізм участі громадських організацій у запобіганні корупції.
- Правові підстави антикорупційної діяльності громадських організацій та окремих громадян.
- Міжнародні принципи протидії корупції.

Тематика рефератів:

- Європейський досвід антикорупційної діяльності громадських організацій та окремих громадян.
- Проблемні питання взаємодії громадських організацій із державними органами і системою кримінальної юстиції.
- Участь громадськості у протидії корупції.

Практичне заняття – 2 год.

Завдання 1

На основі аналізу норм Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, зазначте за якими принципами та у яких формах суспільство бере участь в попередженні і протидії корупції.

Чи відповідає чинне національне законодавство положенням Конвенції?

Завдання 2

Використовуючи положення антикорупційного законодавства України, зобразіть у вигляді схеми механізм участі громадських організацій у запобіганні корупції.

Чи містяться відповідні положення у Законі України «Про запобігання корупції»?

Завдання 3

Визначте перелік суб'єктів, форми і повноваження громадськості у сфері протидії корупційним проявам.

Які права надано громадським об'єднанням, їх членам, уповноваженим представникам та окремим громадянам в діяльності щодо запобігання корупції? Здійсніть порівняльний аналіз з правом країн ЄС.

ТЕМА 7. ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Люстрація як спосіб запобігання корупції: вітчизняний і зарубіжний досвід.
2. Спеціальна конфіскація майна як засіб відшкодування завданих державі збитків від корупційних правопорушень.
3. Проблемні питання створення і функціонування спеціалізованих антикорупційних судів.
4. Перспективи створення правових засад інституту лобіювання в Україні.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Особлива увага до проблеми корупції в системі державної служби зумовлена тим, що корумпованість державних службовців набула великого поширення. Причини цієї корупції пов'язані з відсутністю контролю за витрачанням різного роду ресурсів під час їх реалізації в економічній політиці, бажанням людей заробити за рахунок свого кадрового положення. Вирішення питань протидії та запобігання корупції повинно базуватися на теоретико-методологічному обґрунтуванні комплексу заходів, адміністративно-правовому підході до пізнання й моніторингу причинного комплексу відтворення феномену «корупція», а також розробленні ефективного адміністративно-правового механізму запобігання та протидії корупційним правопорушенням на сучасному етапі розвитку суспільства.

При підготовці до відповіді слід вивчити:

- поняття люстрації;
- її форми;
- зарубіжний досвід проведення люстрації;
- як впливає проведення люстрації на індекс сприйняття корупції, який складає Transparency International;
- як впливає проведення люстрації на рівень довіри громадян до поліції;
- вітчизняний досвід проведення люстрації;
- переваги та недоліки люстраційних процедур на думку вітчизняних науковців;
- яку оцінку Закон України «Про очищення влади» отримав з боку венеціанської комісії.

Здобувач має засвоїти:

- що таке спеціальна конфіскація майна, її правова природа;
- відмінність конфіскації майна від спеціальної конфіскації;
- в яких міжнародно-правових актах закріплено необхідність застосування спеціальної конфіскації;

- які рекомендації стосовно удосконалення законодавства надала Україні Міжнародна група по боротьбі з фінансовими зловживаннями (ФАТФ);
- чи знайшли ці рекомендації відображення у змінах до законодавства України;
- при вчиненні яких діянь передбачених Кримінальним кодексом України застосовується спеціальна конфіскація;
- підстави та випадки застосування спеціальної конфіскації;
- які гроші, цінності та майно підлягають спеціальній конфіскації;
- стосовно яких грошей, цінностей та майна спеціальна конфіскація не застосовується.

Вищий антикорупційний суд є постійно діючим вищим спеціалізованим судом у системі судоустрою України. Підготовку до наступного питання слід розпочати з вивчення статусу ВАКС, порядку його формування та місця у системі судоустрою України, його юрисдикції та завдань. В яких інстанціях здійснює правосуддя ВАКС. Яку участь він бере у формування судової практики. На яку територію поширюється територіальна юрисдикція (підсудність) ВАКС. Які існують проблеми з юрисдикцією ВАКС. Чи є на думку вітчизняних науковців прогалини та перешкоди у функціонуванні ВАКС. Слід вивчити досвід створення та існування спеціалізованих антикорупційних судів в іноземних країнах. Які моделі антикорупційних судів існують у світі. Який вплив здійснює створення спеціалізованого антикорупційного суду на індекс сприйняття корупції, який складає Transparency International.

При підготовці до останнього питання слід вивчити:

- що таке лобіювання;
- який нормативно-правовий акт визначає правові засади інституту лобіювання в Україні, у чому вони полягають;
- які кроки передбачає концепція цивілізованого лобіювання в Україні, які нормативно-правові акти потрібно для цього прийняти.

Дайте визначення наступних понять:

антикорупційна стратегія, способи запобігання корупції, корупційна злочинність, запобігання корупційній злочинності, запобігання корупційним правопорушенням, запобігання корупції, проблеми запобігання корупції, відшкодування завданих державі збитків від корупційних правопорушень, конфіскація, спеціальна конфіскація, люстрація, вищий антикорупційний суд, лобіювання.

Скласти схеми:

- Проблемні питання створення і функціонування спеціалізованих антикорупційних судів.
- Відшкодування завданих державі збитків від корупційних правопорушень: вітчизняний та зарубіжний аспекти.

Тематика рефератів:

- Люстрація як спосіб запобігання корупції: вітчизняний і зарубіжний досвід.
- Перспективи створення правових засад інституту лобіювання в Україні.
- Європейський досвід створення і функціонування спеціалізованих антикорупційних судів.

Практичне заняття – 2 год.

Завдання 1

Посадова особа обласної державної адміністрації здійснювала наукову діяльність. Друкуючи результати власних досліджень, посадова особа вказала на те, що вона є працівником обласної державної адміністрації.

Чи існують корупціогенні фактори у вказаній ситуації? Обґрунтуйте власну позицію посилаючись на норми законодавства.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

Підготовка до семінарських занять допомагає глибше вивчити основні теми дисципліни «Антикорупційне законодавство», оволодіти вмінням самостійно працювати із нормативно-правовими актами України, міжнародно-правовими актами та спеціалізованою літературою.

Самостійна робота здійснюється у таких формах:

- складання схем, таблиць;
- підготовка наукових доповідей та рефератів з тем, зазначених в програмі курсу;
- складання процесуальних документів;
- робота як з нормативними актами внутрішнього законодавства, так і з міжнародними актами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та іншими міжнародними актами;
- доопрацювання матеріалів лекції шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання нормативно-правових актів;
- опрацювання додаткової спеціалізованої літератури.

Складаючи схеми чи таблиці, необхідно ознайомитися зі всіма матеріалами відповідної теми, опрацювати нормативно-правові акти та іншу спеціалізовану літературу. Виклад матеріалу в схемах та таблицях повинен бути стислим, максимально інформативним. Текстову інформацію, що подано в схемах та таблицях, потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних чи стилістичних помилок. До схем та таблиць додається титульний аркуш із зазначенням ПІП здобувача вищої освіти який виконав роботу, шифру групи у якій він навчається, ПІП викладача який веде семінарські та практичні заняття. Схеми та таблиці здаються викладачу на перевірку у паперовому та електронному вигляді.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

Однією з форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи є індивідуальна робота здобувачів.

Індивідуальна робота здобувачів з дисципліни «Антикорупційне законодавство» може включати:

- написання наукових статей та тез наукових доповідей;
- участь у студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах, науково-практичних семінарах, колоквиумах тощо;
- участь у роботі студентського наукового гуртка;
- анотацію прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз антикорупційного законодавства України;
- розробка мультимедійних презентацій у вигляді спеціально підготовленого слайд-шоу, де матеріал подається у вигляді схем, діаграм, статистичних даних тощо;
- розробка класичного кросворду з тем курсу;
- написання доповідей, рефератів та їх презентація на семінарських заняттях.

Вибір видів індивідуальної роботи здійснюється за власними інтересами та попереднім узгодженням з викладачем. Тематику та форму індивідуальної роботи здобувач отримує на початку навчального року і здає роботу у визначені строки. Організацію, контроль та оцінювання якості виконання індивідуальної роботи здобувачів здійснює науковий керівник. Індивідуальна робота подається на кафедру для перевірки за тиждень до початку екзаменаційної сесії.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Контроль знань є складовою багатогранного навчального процесу в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ і являє собою організацію зворотного зв'язку як засобу управління навчально-виховним процесом. В Університеті використовуються такі основні види контрольних заходів: вхідний, ректорський, поточний та підсумковий (семестровий) контроль.

Показники контролю знань здобувачів – основа для судження про результати навчання та для вирішення таких питань, як ступінь опанування навчальної програми, переведення на наступний курс.

Результати контролю знань слугують основним показником, за яким оцінюється робота окремого здобувача, академічної групи, курсу, інституту в цілому, а також робота викладача. Результати поточного контролю використовуються як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачем – для планування самостійної роботи.

За умови вірної організації контроль знань слугує і навчальним, виховним, організаційним, розвиваючим, методичним та іншим цілям.

Контроль знань ґрунтується на таких основних принципах:

- перевірка й оцінка знань здобувачів мають відображати рівень засвоєння знань та стимулювати здобувачів до досягнення нових успіхів;
- перевірка й оцінювання знань мають проводитися систематично, планово, у нерозривному зв'язку з усім процесом навчання; послідовно з поступовим ускладненням завдань, змісту й методики;
- перевірка й оцінювання знань здійснюються з урахуванням індивідуальних особливостей і особистих успіхів кожного окремого здобувача;
- диференціація оцінок має здійснюватися за заздалегідь визначеними об'єктивними критеріями;
- оцінка знань здобувача повинна відповідати істинній якості та кількості засвоєних знань, умінь і навичок.

В університеті, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ», затвердженого наказом ДДУВС від 01.07.2019 р. № 73, педагогічний контроль розглядається як основна ланка, що забезпечує неперервність процесу виховання, освіти та професійної підготовки і має чотири пріоритетні функції: діагностичну, навчальну, організаційну та виховну.

У розумінні постійної взаємодії науково-педагогічного працівника зі здобувачем під час навчально-виховного процесу, педагогічний контроль являє собою систему перевірки результатів якості освіти та професійної підготовки й означає виявлення, вимір та оцінювання знань, умінь та навичок тих, хто навчається. Основним предметом оцінки результатів освіти є

отримані результати навчання у вигляді умінь та навичок, а також результати виховання у вигляді сформованих світоглядних настанов та позицій, інтересів, мотивів і потреб особистості.

Засоби діагностики визначають рівень досягнення запланованих навчальних результатів, повинні мати прозорі критерії оцінювання, забезпечувати об'єктивний поточний та підсумковий контроль.

Під час контрольних педагогічних заходів застосовується система об'єктивної оцінки знань, навичок та умінь, зокрема, з використанням технічних засобів. Тестові завдання для проміжного і підсумкового контролю знань здобувачів є складовими навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін і входять до пакетів кваліфікаційних завдань з дисципліни.

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів на семінарських та практичних заняттях

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
2	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
1,6	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
1,2	Теоретичні питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
0,8	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо ; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
0,4	Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Підсумковий контроль знань здобувачів

Підсумковий контроль знань здобувачів охоплює результати оцінювання поточного контролю та заліку. **Метою підсумкового контролю** знань є визначення дійсного рівня та змісту знань здобувачів з конкретної дисципліни за обсягом, якістю, глибиною та вмінням застосовувати одержані знання у практичній діяльності відповідно до моделі конкретного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Підсумковий контроль знань з цієї дисципліни проводиться у формі заліку. Питання до заліку є вузловими, узагальненими, комплексними, потребують творчого підходу під час побудови відповіді та вміння презентувати отримані знання.

Питання до заліку відбираються в межах програмних питань, що становлять зміст навчальної дисципліни. Програмні питання доводяться до здобувачів на початку навчального семестру.

Передумовою для успішного складання заліку з дисципліни є поточна робота протягом семестру.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО»

У Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ встановлюється єдина максимальна сума балів – **100 балів**. Тобто, це максимально можлива сума балів за всі види робіт з даного модуля: семінарські, практичні та інші заняття; контрольні роботи; самостійне вивчення першоджерел, тем і розділів; робота за індивідуальним планом; колоквіуми, написання тез, наукових статей тощо.

Оцінка всіх завдань визначається на основі розроблених кафедрою загальноправових дисциплін критеріїв. Складова поточного контролю має бути не більше 40 балів.

Встановлюються максимальні суми балів за виконання: завдань, виконаних у рамках аудиторних занять, – 30 балів, виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань – 30 балів, завдань, винесених на підсумковий контроль – 40 балів.

Оцінювання (визначення рейтингу) навчальної діяльності здобувача з дисципліни «Антикорупційне законодавство»

ЗАЛІК				ЗАЛІК (З)
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ (ПК)			ЗАЛІК	
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота		
≤30	≤15	≤15		
≤60			≤40	
Підсумкова оцінка у випадку складання заліку (П)=ПК+З≤100				≤100

Викладач зобов'язаний розробити конкретний перелік робіт, які зобов'язаний виконати здобувач, та критерії їх оцінки (чіткі критерії оцінювання поточних контролів, самостійної роботи, індивідуального завдання тощо) та довести їх до відома здобувачів на початку вивчення дисципліни «Антикорупційне законодавство».

Під час контролю систематичності та активності роботи здобувачів оцінці можуть підлягати: відвідування семінарських і практичних занять, активність та рівень знань при обговоренні питань семінарів, результати виконання лабораторних робіт, проведення розрахунків, завдання для самостійного вивчення, підготовка рефератів та їх презентація, участь у студентських конференціях, гуртках, наукових конкурсах та олімпіадах, інші форми робіт.

Кафедра загальноправових дисциплін і викладачі можуть встановлювати заохочувальні бали за активну участь в обговоренні навчального матеріалу, творче виконання завдань, за додаткову індивідуальну роботу, яка сприяє поглибленому вивченню курсу «Антикорупційне законодавство» (написання і захист реферату, огляд літератури, участь у науковій роботі, публікації статей, олімпіадах, конференціях, виставках, заявках на винаходи тощо), а також вилучати бали за пропуски занять, несвоєчасне виконання завдань тощо. Слід однак мати на увазі, що під час додаткового нарахування балів їх загальна сума не повинна перевищувати максимально допустиме значення.

Критерії переведення оцінок за 100-бальною шкалою у національну шкалу та шкалу ЄКТС

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Залік	Екзамен / диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90–100	зараховано	Відмінно	А	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі.
83–89		Добре	В	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимальної .
75–82			С	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком ; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками .

68–74		Задовільно	D	« Задовільно » – теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки .
60–67			E	« Достатньо » – теоретичний зміст курсу засвоєний частково ; не сформовані деякі практичні навички роботи; частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального .
35–59	незараховано	Незадовільно	FX	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу засвоєний частково ; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1–34			F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не засвоєний ; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі ; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Засоби діагностики знань (успішності навчання)

Для навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають:

1. Тестові завдання для проміжного контролю;
2. Тестові завдання для підсумкового контролю знань здобувачів;
3. Кваліфікаційні завдання з дисципліни.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКУ) З КУРСУ «АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО»

Залік є остаточною формою контролю з навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство», засобом виявлення і оцінки результатів навчального процесу.

Мета заліку полягає у оцінці рівня отриманих здобувачами знань по завершенню вивчення курсу «Антикорупційне законодавство».

Критерії оцінювання:

«Відмінно» – якщо здобувач глибоко у повному обсязі засвоїв програмний матеріал; вичерпно та послідовно, грамотно й логічно його висловлює; вільно володіє понятійним апаратом з навчальної дисципліни; виявляє вміння самостійно узагальнювати та висловлювати матеріал, не допускаючи помилок.

«Добре» – якщо здобувач твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті висловлює його, не допускає важливих неточностей у відповіді на запитання; має незначні зауваження під час надання відповідей.

«Задовільно» – якщо здобувач засвоїв основний матеріал, але не знає окремих подробиць, допускає неточності, використовує недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу та вагається при виконанні завдань, не вміє обґрунтовувати власні судження та наводити власні приклади.

«Незадовільно» – якщо здобувач не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, з великими труднощами відповідає на питання, не володіє понятійним апаратом з курсу.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття, предмет і завдання навчальної дисципліни «Антикорупційне законодавство».
2. Поняття та ознаки корупції. Характеристика та відмежування визначень «корупція» та «корупційне правопорушення».
3. Види корупційних правопорушень.
4. Історичні витоки корупції.
5. Методика і методи оцінювання рівня корупції.
6. Стан і тенденції поширення корупції в Україні та світі.
7. Корупція як загроза національній безпеці України.
8. Управління корупційними ризиками.
9. Наслідки корупції для громадян, держави і суспільства.
10. Джерела антикорупційного законодавства.
11. Система антикорупційного законодавства України та її загальна характеристика.
12. Закони у сфері запобігання корупції.

13. Відомчі нормативно-правові акти.
14. Універсальні міжнародні нормативно-правові акти у сфері запобігання корупції та їх загальна характеристика.
15. Міжнародні договори України у сфері запобігання і протидії корупції.
16. Міжнародні організації які борються з корупцією.
17. Поняття, ознаки та загальна характеристика корупційного злочину.
18. Розмежування порушення правил фінансового контролю та декларування недостовірної інформації.
19. Кримінальна відповідальність за привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.
20. Кримінальна відповідальність за нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням.
21. Кримінальна відповідальність за зловживання владою або службовим становищем.
22. Кримінальна відповідальність у разі прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
23. Кримінальна відповідальність за підкуп особи, яка надає публічні послуги.
24. Кримінальна відповідальність за пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди службовій особі.
25. Особливості притягнення до кримінальної відповідальності у разі вчинення корупційного злочину.
26. Особливості захисту у справах про корупційні злочини.
27. Поняття, ознаки та загальна характеристика адміністративних корупційних правопорушень.
28. Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.
29. Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків.
30. Порушення вимог фінансового контролю.
31. Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
32. Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень.
33. Невжиття заходів щодо протидії корупції.
34. Порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням.
35. Особливості притягнення до адміністративної відповідальності у разі вчинення адміністративних корупційних правопорушень.
36. Поняття та види спеціально-уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.
37. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції.
38. Державне бюро розслідувань.

39. Спеціалізована антикорупційна прокуратура України.
40. Національне антикорупційне бюро України.
41. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.
42. Вищий антикорупційний суд України.
43. Поняття і принципи доброчесної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави і місцевого самоврядування.
44. Правила етичної поведінки при виконанні службових чи представницьких повноважень.
45. Корпоративні норми та їх вплив на формування професійної етики і правової культури держслужбовців.
46. Додержання вимог антикорупційного законодавства та етичних норм поведінки.
47. Правові гарантії захисту прав і законних інтересів викривачів корупції.
48. Забезпечення безпеки осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції.
49. Порядок перевірки, розгляду та реагування на анонімне повідомлення про вчинення корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного з корупцією.
50. Правові підстави антикорупційної діяльності громадських організацій та окремих громадян.
51. Механізм участі громадських організацій у запобіганні корупції.
52. Роль громадських організацій у законотворчому процесі 2014-2016 рр.
53. Проблемні питання взаємодії громадських організацій із державними органами і системою кримінальної юстиції.
54. Люстрація як спосіб запобігання корупції: вітчизняний і зарубіжний досвід.
55. Спеціальна конфіскація майна як засіб відшкодування завданих державі збитків від корупційних правопорушень.
56. Проблемні питання створення і функціонування спеціалізованих антикорупційних судів.
57. Перспективи створення правових засад інституту лобіювання в Україні.
58. Суб'єкти, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції».
59. Правовідносини у сфері запобігання корупції: об'єкти, суб'єкти, підстави виникнення і припинення.
60. Форми корупції та види корупційних правопорушень у Законі України «Про запобігання корупції».
61. Корупційні правопорушення: поняття та ознаки.
62. Правопорушення, пов'язані з корупцією: поняття та ознаки.
63. Корупційні злочини: поняття та ознаки.
64. Небезпечні наслідки корупції для особи, держави та суспільства.
65. Корупційні ризики у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

66. Поняття і визначення правових засад запобігання корупції.
67. Стан корупційної злочинності в Україні.
68. Антикорупційне законодавство України: загальна характеристика та основні новели.
69. Загальна характеристика та структура Закону України «Про запобігання корупції».
70. Антикорупційна політика України: цілі, завдання, сфери застосування.
71. Оцінка ефективності антикорупційної політики держави та основні шляхи її модернізації.
72. Порядок набуття та позбавлення статусу викривача.
73. Суб'єкти запобігання корупції та корупційним правопорушенням.
74. Антикорупційні програми: поняття і зміст.
75. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики.
76. Порядок подачі анонімного повідомлення про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції».
77. Порядок реєстрації та розгляду анонімного повідомлення про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції». Строки розгляду.
78. Забезпечення умов для повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.
79. Юридична відповідальність викривача.
80. Повноваження уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у сфері захисту викривачів.
81. Досвід зарубіжних держав у сфері правового захисту викривачів корупції.
82. Заходи обмеження щодо використання службових повноважень чи службового становища особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
83. Заборона на одержання пільг, послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування.
84. Обмеження щодо одержання подарунків.
85. Порядок дій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, під час надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка.
86. Обмеження щодо сумісництва та суміщення.
87. Обмеження спільної роботи близьких осіб.
88. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
89. Заходи зовнішнього та самостійного врегулювання конфлікту інтересів.
90. Загальні засади організації системи електронного декларування майна державними службовцями.
91. Облік та оприлюднення декларацій. Встановлення своєчасності подання декларацій.
92. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування.
93. Система запобігання корупції в зарубіжних державах.
94. Спеціальні антикорупційні органи різних держав світу (США, Сінгапур, Польща, Велика Британія, Німеччина та інші).

Для нотаток

Навчальне видання

Чвалюк Андрій Миколайович

АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

*Методичні рекомендації
для підготовки до семінарських та практичних занять
(для здобувачів вищої освіти II курсу ННІ ПІО)*

Редактор, оригінал-макет, дизайн – *Є. В. Коваленко-Марченкова,
А. В. Самотуга*

Підп. до друку 06.07.2023. Формат 60x84/16. Друк – цифровий.
Гарнітура – Times New Roman. Ум.-друк. арк. 2,57. Обл.-вид. арк. 2,75.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59
Свідоцтво про внесення до державного реєстру КВ № 6054 від 28.02.2018 р.